

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Zorou Šmolkovou ve věci

žalobkyně: E. Š.
zastoupená J. Š.

proti
žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 3. 2023 č. j. MPSV-2023/57210-923, ve věci
příspěvku na péči,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 9. 3. 2023 č. j. MPSV-2023/57210-923 **se zrušuje** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků řízení **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Žalobní námitky:

1. Žalobkyně se žalobou došlou zdejšímu soudu dne 18. 5. 2023 domáhala zrušení shora uvedeného rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl její odvolání a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky ze dne 30. 11. 2022, kterým nebyl žalobkyni přiznán příspěvek na péči. Podle žalovaného je žalobkyně z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu neschopna zvládat dvě základní životní potřeby posuzovaných podle § 9 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách (dále jen „zákon o sociálních službách“) a není podle § 8 odst. 1 tohoto zákona považována za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby. Žalobkyně konkrétně nezvládá mobilitu a péči o domácnost. Ostatní životní potřeby zvládá. Tento závěr žalovaný učinil na základě sociálního šetření a posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „posudková komise“) Ostrava.
2. Žalobkyně v žalobě namítala nesprávné posouzení životních potřeb orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, péče o zdraví, osobní aktivity a výkon fyziologické potřeby jako zvládaných. Má za to, že je závislá na pomoci jiné fyzické osoby minimálně v II. stupni. Poukázala zejména na svou celkovou slabost, nízká krevní tlak, špatnou paměť, nedostatek koncentrace, nedoslýchavost, nechutenství, špatnou hybnost z důvodu cirhózy jater a inkontinenci.

Stanovisko žalovaného:

3. Žalovaný ve vyjádření odkázal na napadené rozhodnutí. Zopakoval závěry ze sociálního šetření a z posudku posudkové komise, z nichž zvládání v žalobě namítaných životních potřeb vyplývá. Žalobu proto považuje za nedůvodnou.

Posouzení krajským soudem:

4. Krajský soud poté, co zjistil, že žaloba byla podána včas ve lhůtě dvou měsíců po doručení písemného vyhotovení rozhodnutí žalovaného žalobkyni, tedy v souladu s ustanovením § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. v mezích žalobních bodů a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná; ve věci rozhodl bez jednání v souladu s ustanovením § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť s tímto postupem oba účastníci souhlasili.
5. Ze správního spisu krajský soud zjistil, že žalobkyně dne 16. 9. 2022 požádala o příspěvek na péči. Dne 20. 9. 2022 proběhlo u žalobkyně sociální šetření. Dne 8. 11. 2022 byl zpracován posudek o zdravotním stavu posudkovým lékařem OSSZ Karviná se závěrem, že žalobkynin zdravotní stav je nepříznivý, přičemž rozhodující příčinou je cirhóza jater nejasné etiologie. Podle posudkového lékaře žalobkyně proto nezvládá dvě základní životní potřeby, mobilitu a péči o domácnost. Není závislá na péči jiné fyzické osoby. Následně dne 30. 11. 2022 úřad práce žalobkyni příspěvek na péči nepřiznal.
6. Proti prvostupňovému rozhodnutí podala žalobkyně odvolání, ve kterém namítala chybné posouzení zvládaných základních životních potřeb, s poukazem na zprávy odborných lékařů a sociální šetření.
7. Úřad práce odvolání postoupil žalovanému, který požádal o zpracování posudku posudkovou komisi Ministerstva práce a sociálních věcí v Ostravě. Tato posudek zpracovala dne 17. 2. 2023, ve kterém dospěla k témuž závěru jako posudkový lékař, tedy že žalobkyně nezvládá jen uvedené dvě základní životní potřeby.
8. Následně žalovaný rozhodl nyní napadeným rozhodnutím.

K jednotlivým žalobním námitkám:

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

9. V prvé řadě krajský soud považuje za vhodné shrnout relevantní právní úpravu podmínek poskytnutí příspěvku na péči ve smyslu zákona o sociálních službách a jeho prováděcích předpisů, a to ve znění platném a účinném k datu rozhodování správního orgánu. Podle ustanovení § 7 odst. 1 zákona o sociálních službách platí, že *příspěvek na péči (dále jen příspěvek) se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby*. Žalobkyně je osobou starší 18 let věku, a proto podléhá definici závislé osoby podle § 8 odst. 2 zákona o sociálních službách, která upravuje stupeň závislosti podle zvládání základních životních potřeb; co znamená schopnost osoby zvládat základní životní potřebu je definováno v § 1 a 2a vyhlášky č. 505/2010 Sb., (dále jen „prováděcí vyhláška“), která v příloze č. 1 základní životní potřeby vymezuje formou tzv. životních aktivit. Základní životní potřeby jsou upraveny v § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách a jsou jimi a) mobilita, b) orientace, c) komunikace, d) stravování, e) oblékání a obouvání, f) tělesná hygiena, g) výkon fyziologické potřeby, h) péče o zdraví, i) osobní aktivity, j) péče o domácnost.
10. Bližší vymezení schopnosti zvládat základní životních potřeb obsahuje vyhláška, která ji váže na zvládání aktivit, které jsou pro jednotlivé základní životní potřeby vymezeny v příloze 1 (§ 1 odst. 1 vyhlášky), přičemž pro závěr o závislosti posuzované osoby na pomoci jiné osoby postačí, pokud posuzovaná osoba nezvládá, byť jen jedinou z aktivit vyjmenovaných v příloze (§2a vyhlášky). Schopnost zvládat základní životní potřeby se hodnotí v přirozeném sociálním prostředí a s ohledem na věk fyzické osoby (§1 odst. 2 vyhlášky). Co se rozumí neschopností zvládat základní životní potřebu upravuje § 1 odst. 1 vyhlášky, podle kterého *se za neschopnost zvládání základní životní potřeby považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje rovněž stav, kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění základní životní potřeby v přijatelném standardu. Přijatelným standardem se rozumí zvládání základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby*.
11. Z judikatury Nejvyššího správního soudu i správních soudů vyplývá konstantně zastávaný názor, že posouzení stupně závislosti pro účely rozhodování o příspěvku na péči musí vycházet z hodnocení všech podkladů uvedených v § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách, kterými jsou: nález vydaný poskytovatelem zdravotních služeb, výsledek sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, výsledek funkčního vyšetření a výsledek vyšetření posuzujícího lékaře; v rámci odvolacího řízení je tímto vyšetřením posudek posudkové komise MPSV podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. Na výsledný lékařský posudek, který je v tomto řízení stěžejním důkazem, je třeba klást požadavek úplnosti a přesvědčivosti (viz blíže např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2009 č. j. 4 Ads 57/2009-53). Nejvyšší správní soud ve své judikatuře dále dovodil, že v řízení o nároku na příspěvek na péči je povinností odvolacího správního orgánu požádat posudkovou komisi o doplnění posudku, „pokud by posudková komise postavila své hodnocení na rozporných podkladech, aniž by rozpory sama odstranila nebo vysvětlila. Tak tomu může být v případě, že se objeví rozpor mezi výsledkem šetření sociálního pracovníka a názorem posudkové komise, aniž by posudková komise sama provedla vlastní přeshetření zdravotního stavu žadatele o příspěvek“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013 – 25). Pokud by

z podkladů lékařského posudku vyplývalo, že posuzovaný některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité potřeby sám a bez pomoci jiné osoby nezvládá, a orgány lékařské posudkové služby by přesto takovou základní životní potřebu považovaly za zvládanou, bylo by jejich povinností tento svůj závěr dostatečně a přesvědčivě odůvodnit (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014 č. j. 3 Ads 50/2013-32).

12. V posuzované věci krajský soud shledal neodstraněné rozpory mezi výsledky sociálního šetření, posudkem posudkové komise a zprávou MUDr. J. J., neurologické oddělení Nemocnice Havířov z 13. 12. 2022. Tyto rozpory se týkají základní životní potřeby komunikace a péče o zdraví.
13. První rozpor se týká schopnosti žalobkyně vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí. Podle sociálního šetření nebyly odpovědi žalobkyně vždy adekvátní, ačkoliv se snažila. Tomu odpovídá nález praktického lékaře MUDr. K. z 17. 6. 2022, podle kterého je žalobkyně apatická, odpovědi s latencí. Podle posudkové komise je žalobkyně bez dalšího schopna srozumitelně se vyjadřovat hlasem, písmem, chápat obsah přijímaných zpráv. Posudková komise dovodila, že po provedení sociálního šetření došlo u žalobkyně ke zlepšení stavu. K tomu však neuvedla, z čeho tento závěr dovodila. Jediným podkladem, který podle názoru soudu svědčí o zlepšení stavu, je zpráva MUDr. C. z 22. 9. 2022, zmiňující snahu o její rozchození v ústavu ošetrovatelské péče, kde žalobkyně pobývala po pádu v obchodě. Ten se však nijak duševních schopností žalobkyně, též schopnosti se srozumitelně vyjadřovat, jak pro zvládnutí základní životní schopnosti *komunikace* předpokládá příloha 1 vyhlášky, písm. c) bod 1. Argumentace posudkové komise tedy neobsahuje vysvětlení, proč považuje tuto základní životní potřebu za zvládnutou.
14. Ze sociálního šetření dále vyplývá, že žalobkyně není schopna brát léky, protože zapomíná. Poruchu paměti zmiňuje i již citovaný nález MUDr. K., podle nějž je žalobkynina *paměť narušená, hlavně krátkodobá*. Podle závěrů MUDr. J. J., který posudková komise bez bližšího odůvodnění nezohlednila, žalobkyně trpí *poruchou kognice anamnesticky a demencí*. Posudková komise přesto uznala základní životní potřebu péče o zdraví jako zvládnutou, přestože příloha 1 vyhlášky, písm. h) bod 2 pro její zvládnutí předpokládá schopnost užívat potřebné léky. K tvrzené neschopnosti užívat léky pro zapomnětlivost se nijak nevyjadřovala.
15. Krajský soud považuje posudek posudkové komise za nepřesvědčivý nejen pro výše uvedené rozpory, ale též pro absenci bližší argumentace k poukazu žalobkyně na inkontinenci, průjem a s tím spojené potíže při výkonu fyziologické potřeby (pleny, nestíhá hodit včas), celkovou slabost a s tím spojenou neschopnost usednout na křeslo k vykonávání potřeby a toto vynášet na WC. Z podkladů posudku přitom žalobkynina slabost vyplývá (MUDr. K.: „*HK oslabená svalová síla, třes rukou. DK oslabená svalová síla, neuropatie*“, MUDr. J.: „*spinální ataxie při polyneuropatii DKK*“). Z laického hlediska tato postižení odpovídají funkční poruše úplné nebo alespoň těžké, bránící žalobkyni *včas používat WC a zaujmout vhodnou polohu*, což jsou aktivity definující zvládnutí základní životní potřeby *výkon fyziologické potřeby* podle příloha 1 vyhlášky, písm. g) bod 1 a 2; krajskému soud dále není zřejmé, jak komise nahlíží na inkontinenci žalobkyně a nutnost používat pleny a neschopnost posadit se sama na křeslo a vynést nádobu do WC. Dále se posudková komise nevyjádřila k námitce žalobkyně, že zvládnutí základních životních potřeb *tělesná hygiena a oblékání a obouvání* brání velký ascites v kombinaci s celkovou slabostí. Ačkoliv posudek posudkové komise obsahuje argumentaci ve vztahu k závěrům sociálního šetření, bohužel

pro výše uvedené nedostatky jej nelze považovat za přesvědčivý ve smyslu judikatury správních soudů (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2011, č.j. 4 Ads 82/2011-44).

16. Krajský soud naopak nepřisvědčil žalobkyni v jejích námitkách nesprávného posouzení základních životních potřeb orientace, stravování a osobní aktivity. K nim posudková komise vysvětlila svůj závěr o absenci důvodu jejich nezvládnání z medicínského hlediska, je v tom v souladu se závěry sociálního šetření a ani z lékařských zpráv, které jsou podkladem posudku, neschopnost zvládnout některou z aktivit, kterými jsou tyto základní životní potřeby definovány, nevyplývá.
17. Pro úplnost považuje krajský soud za nutné korigovat výklad žalovaného k ustanovení § 1 odst. 2 vyhlášky ve vztahu k věku žalobkyně. Schopnost zvládat základní životní potřebu se hodnotí též vzhledem k věku fyzické osoby. V tom má žalovaný pravdu. Neznamená to však, že není - li posuzovaná osoba v důsledku vysokého věku schopna zvládnout některou aktivitu potřebnou pro zvládnutí základní životní potřeby a jde o situaci, které není neobvyklá u takto starých osob, je možno pouze z tohoto důvodu považovat takovou základní životní potřebu za zvládnutou.

Závěr:

18. Jak dovodila judikatura správních soudů, posouzení zdravotního stavu je věcí odborně medicínskou. Pro rozhodnutí úřadu práce a žalovaného o příspěvku na péči je klíčový posudek, jež v odvolacím řízení podává posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.). Předmětem lékařského posouzení je především zhodnocení příčinné souvislosti mezi dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem a neschopností zvládat určité základní životní potřeby v přijatelném standardu (§ 9 odst. 4 a 5 zákona o sociálních službách), což je dle § 25 odst. 4 zákona o sociálních službách právě jedna z hlavních náležitostí lékařského posudku. Jelikož lékařský posudek je stěžejním důkazem, je zapotřebí klást zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, úplnost a přesvědčivost, resp. správnost. Lékařský posudek lze považovat za takový jen v případě, že se v něm posudkový lékař, popř. posudková komise vypořádají se všemi rozhodnými skutečnostmi přihlédne k potížím udávaným posuzovaným a tyto své posudkové závěry jednoznačně a konkrétně zdůvodní. Jestliže v řízení o příspěvku na péči vzniknou pochybnosti o tom, zda je posuzovaná osoba schopna zvládat určité dílčí aktivity základní životní potřeby, nepostačí pro zachování úplnosti, správnosti a přesvědčivosti posudku tyto pochybnosti rozptýlit paušálním či obecným tvrzením, naopak je nutné se detailně zabývat spornými dílčími aktivitami a podložit na zjištěném skutkovém stavu jejich zvládnání v přijatelném standardu a rozsahem poskytované péče (viz cit. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ads 100/2022-26, zejm. bod 19, dále např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Ads 167/2015-27-27 z 29. 9. 2015, bod 31).
19. Žalovaný vyšel z posudku, který shora uvedeným nárokům nedostál, aniž by si vyžádal příslušné doplnění, jak soud podrobně uvedl výše. Krajský soud proto napadené rozhodnutí bez jednání zrušil, protože skutkový stav byl zjištěn nedostatečně a vyžaduje zásadní doplnění ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. V dalším řízení žalovaný doplní dokazování o doplnění posudku, tak jak soud uvedl výše v odstavcích 13, 14 a 15).
20. Co se týče náhrady nákladů řízení, v řízení byla plně procesně úspěšná žalobkyně,

které v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. vzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Vzhledem k tomu, že podle obsahu spisu žalobkyni žádné náklady řízení nevznikly, soud rozhodl tak, že žádnému z účastníků náhradu nákladů řízení nepřiznal (výrok II.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů po doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně. Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel sám nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Ostrava, 24. ledna 2023

JUDr. Zora Šmolková
samosoudkyně

USNESENÍ

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Zorou Šmolkovou ve věci

žalobkyně: **E. Š.**
zastoupená J. Š.
bytem X

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 3. 2023 č. j. MPSV-2023/57210-923, ve věci příspěvku na péči, o opravě rozsudku,

takto:

- I. Zkrácený rozsudek Krajského soudu v Ostravě č. j. 17 Ad 11/2023– 42 ze dne 24. ledna 2024 **se opravuje** v datu jeho vydání tak, že místo nesprávného data 24. ledna 2023 se uvádí datum správné 24. ledna 2024.
- II. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě č. j. 17 Ad 11/2023– 43 ze dne 24. ledna 2024 **se opravuje** v datu jeho vydání tak, že místo nesprávného data 24. ledna 2023 se uvádí datum správné 24. ledna 2024.

Odůvodnění:

1. Při zpracování uvedeného rozsudku i jeho kráceného znění došlo k písarské chybě, spočívající v chybě v datu jeho vydání, konkrétně v uvedené chybného roku 2023 místo správného 2024.
2. V souladu s ustanovením § 54 odst. 4 věty první zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, samosoudkyně opravila tuto zjevnou chybu v psaní tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto opravného usnesení.

Poučení:

Proti tomuto usnesení nejsou opravné prostředky přípustné.

Ostrava, 9. února 2024

JUDr. Zora Šmolková
samosoudkyně